

OCHRONA ŚRODOWISKA W WOJEWÓDZTWIE WARMIŃSKO-MAZURSKIM W 2008 R.

Październik 2009

Środowisko naturalne jest bardzo ważnym czynnikiem życia człowieka. Jego stan, wykorzystanie oraz ochronę zasygnalizowano w niniejszym opracowaniu.

Ogólna **powierzchnia geodezyjna** województwa w 2008 r. (według stanu w dniu 1 I) wynosiła 2417,3 tys. ha i stanowiła 7,7% powierzchni kraju. Użytki rolne zajmowały 1333,1 tys. ha (55,1% ogólnej powierzchni województwa), grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione 774,0 tys. ha (32,0%), grunty pod wodami 137,9 tys. ha (5,7%), grunty zabudowane i zurbanizowane 85,7 tys. ha (3,5%), a nieużytki 76,8 tys. ha (3,2%). Pozostałe 9,8 tys. ha (0,4%) stanowiły użytki ekologiczne i tereny różne.

W końcu 2008 r. łączna powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania wynosiła 4,9 tys. ha. W ciągu roku zrekultywowano 165 ha (tj. o 98 ha więcej niż w 2007 r.), w tym 161 ha na cele leśne. W tym samym okresie wyłączono z produkcji rolniczej i leśnej 281 ha gruntów (w tym 91,1% stanowiły grunty rolne), które przeznaczono przede wszystkim na tereny osiedlowe (121 ha).

Powierzchnia obszarów prawnie chronionych o szczególnych walorach przyrodniczych w województwie na koniec 2008 r. wynosiła 1119,4 tys. ha (46,3% powierzchni geograficznej województwa), tj. 11,1% prawnie chronionej powierzchni kraju. Na 1 mieszkańca województwa przypadało 7844 m² obszarów prawnie chronionych.

WYSZCZEGÓLNIENIE	W tys. ha	W % powierzchni ogólnej województwa	Na 1 mieszkańca w m ²
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona^a	1119,4	46,3	7844
w tym:			
Rezerwaty przyrody ^b	30,0	1,2	210
Parki krajobrazowe ^{bc}	139,4	5,8	977
Obszary chronionego krajobrazu ^c	925,4	38,3	6485
Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe.....	20,9	0,9	147
Użytki ekologiczne	3,7	0,2	26

^a Łącznie z obiektami utworzonymi na mocy uchwał rad gmin. ^b Bez otuliny. ^c Bez powierzchni rezerwatów przyrody i pozostałych form ochrony przyrody położonych na terenie parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu; w celu wyeliminowania podwójnego liczenia tej samej powierzchni.

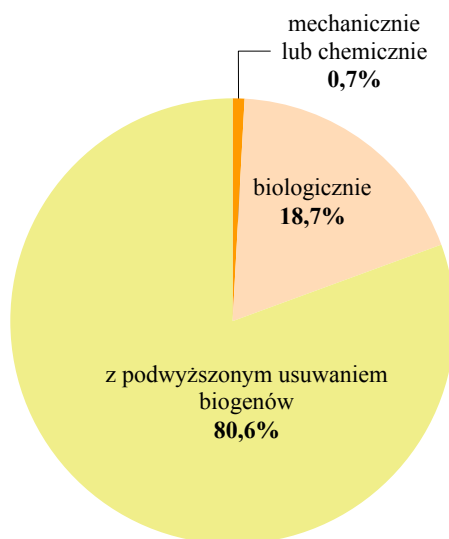
Liczba pomników przyrody (ustanowionych rozporządzeniem wojewody oraz uchwałami rad gmin) wynosiła 2,6 tys. obiektów, w tym 1,9 tys. pojedynczych drzew.

Ważnym elementem środowiska jest woda. **Pobór wody** na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2008 r. wyniósł 143,6 hm³ (tj. o 8,4 hm³ więcej niż w 2007 r.), w tym na potrzeby eksploatacji sieci wodociągowej 49,8%, do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie 29,8%, natomiast na cele produkcyjne (poza rolnictwem i leśnictwem – z ujęć własnych) pobrano 20,4%.

Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności kształtowało się na poziomie 130,2 hm³ (tj. o 8,4 hm³ więcej niż w 2007 r.). Eksploatacja sieci wodociągowej stanowiła 43,9% ogólnego zużycia wody, w rolnictwie i leśnictwie zużyto 32,9%, a w przemyśle 23,2%.

Do wód lub do ziemi odprowadzono 66,3 hm³ **ścieków przemysłowych i komunalnych** (tj. o 0,1 hm³ więcej niż w 2007 r.), w tym siecią kanalizacyjną 71,2%. Ścieki wymagające oczyszczenia osiągnęły poziom 50,1 hm³ (tj. o 0,2 hm³ więcej niż w 2007 r.), w tym oczyszczaniu poddano 47,9 hm³, tj. 95,6% ścieków wymagających oczyszczenia (w 2007 r. oczyszczono 49,5 hm³, tj. 99,3%). W ogólnej ilości ścieków oczyszczanych 99,3% stanowiły ścieki oczyszczane metodami biologicznymi i z podwyższonym usuwaniem biogenów.

**Ścieki przemysłowe i komunalne oczyszczane
odprowadzone do wód lub do ziemi według metod oczyszczenia w 2008 r.**

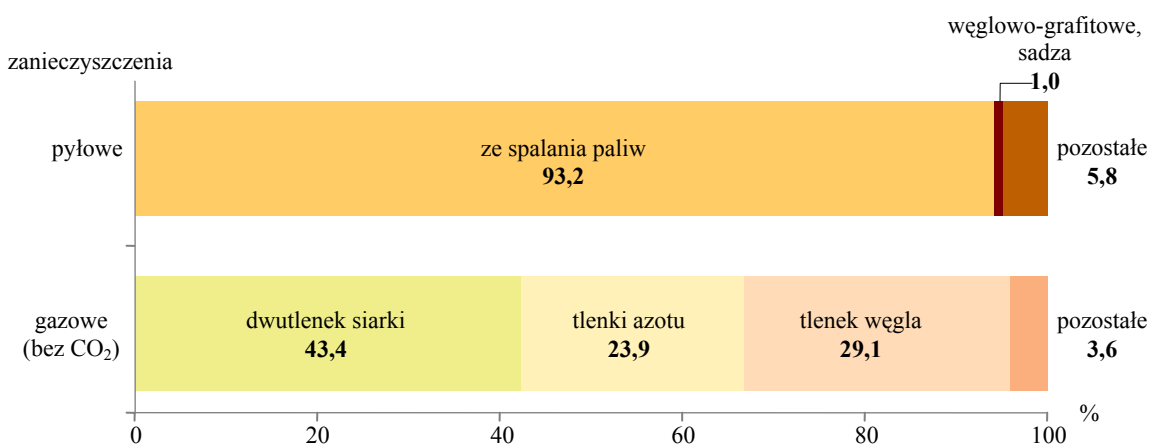
W 2008 r. w województwie działały 224 oczyszczalnie ścieków komunalnych (w tym 98,7% to oczyszczalnie typu biologicznego i z podwyższonym usuwaniem biogenów) oraz 25 oczyszczalni przemysłowych.

Oczyszczalnie ścieków komunalnych obsługiwały 72,2% mieszkańców województwa (w 2007 r. 71,7%), przy czym 55,8% ludności korzystało z oczyszczalni z podwyższonym usuwaniem biogenów, a 16,3% z oczyszczalni biologicznych. Wszystkie miasta w województwie obsługiwane były przez oczyszczalnie ścieków, z tego 28 miast przez oczyszczalnie z podwyższonym usuwaniem biogenów, a 21 przez biologiczne.

W 2008 r. w oczyszczalniach przemysłowych i komunalnych powstało 33,7 tys. t suchej masy osadów ściekowych. W omawianym okresie 11,0% osadów składowano, 33,5% zastosowano w rolnictwie, a 1,5% użyto do rekultywacji terenów.

Głównymi źródłami **zanieczyszczeń powietrza** są zakłady przemysłowe, transport, a także indywidualne paleniska i kotłownie węglowe. W województwie w 2008 r. badaniami statystycznymi objęto 43 zakłady najbardziej uciążliwe dla czystości powietrza. Wśród zanieczyszczeń pyłowych, których emisja wyniosła 1,4 tys. t, dominujący udział ilościowy, podobnie jak w roku poprzednim, stanowiły pyły ze spalania paliw (93,2%). Ilość wyemitowanych zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) w stosunku do 2007 r. uległa zmniejszeniu i wyniosła 9,5 tys. t. Emisja dwutlenku siarki stanowiła 43,4% zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla), udział tlenu węgla wyniósł 29,1%, a tlenków azotu 23,9%. W 2008 r. 2,6% zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) zostało zatrzymanych lub zneutralizowanych w urządzeniach oczyszczających, natomiast poziom redukcji pyłów wyniósł 98,4%. Emisja dwutlenku węgla w 2008 r. osiągnęła poziom 1371,6 t. Według stanu na koniec 2008 r., spośród zakładów objętych badaniem, 33 były wyposażone w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych, a 6 gazowych.

Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla środowiska w 2008 r.

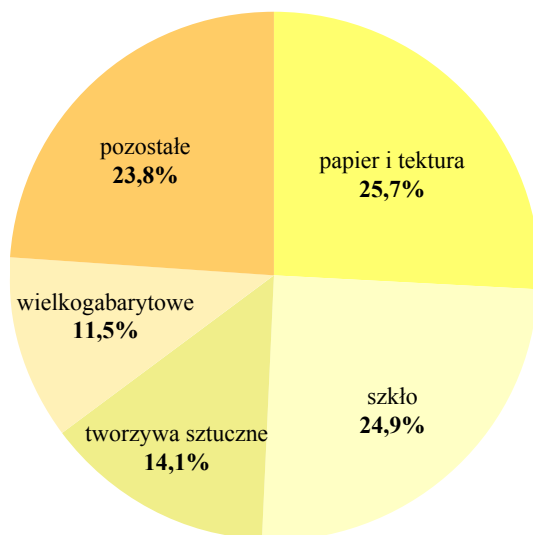
Poważnym zagrożeniem dla środowiska są również **odpady** wytwarzane przez przedsiębiorstwa przemysłowe, jak i odpady komunalne.

W 2008 r. badaniu poddano 72 zakłady przemysłowe (tj. o 9 mniej niż w 2007 r.), w których ubocznym skutkiem produkcji były odpady uciążliwe dla środowiska. W ciągu roku w tych jednostkach wytworzono 838,3 tys. t (tj. o 56,5 tys. t mniej niż w 2007 r.) odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych), co stanowiło 34,7 t na 1 km². Dużym obciążeniem dla środowiska były odpady z rolnictwa, sadownictwa, upraw hydroponicznych, rybołówstwa, leśnictwa, łowiectwa oraz przetwórstwa żywności; z procesów termicznych; a także z przetwórstwa drewna oraz z produkcji płyt i mebli. Spośród wytworzonych odpadów 80,7% poddano odzyskowi, 5,2% unieszkodliwiono, a pozostałe czasowo zmagazynowano. Na 1 km² powierzchni województwa w 2008 r. (podobnie jak

w 2007 r.) przypadało 0,1 tys. t odpadów dotychczas składowanych (nagromadzonych) na składowiskach własnych.

W 2008 r. na terenie województwa zebrano 342,5 tys. ton odpadów komunalnych, w tym 92,4% zdeponowano na składowiskach. Z gospodarstw domowych pochodziło 72,5% zebranych odpadów. Odpady wyselekcjonowane stanowiły jedynie 5,1% ogólnej ilości odpadów komunalnych. Najwięcej było odpadów z papieru i tektury oraz szkła.

Odpady komunalne zebrane selektywnie w 2008 r.

W ciągu roku do oczyszczalni ścieków wywieziono 1038,0 dam^3 nieczystości ciekłych, w tym 66,4% to nieczystości odebrane z gospodarstw domowych.

Ochrona środowiska naturalnego wymaga inwestycji. W 2008 r. **wydatki inwestycyjne na ochronę środowiska** (w cenach bieżących) w województwie kształtowały się na poziomie 139,4 mln zł (tj. o 3,0 mln zł mniej niż w 2007 r.). Na gospodarkę ściekową i ochronę wód przeznaczono 50,5% tych wydatków, w tym głównie na sieć kanalizacyjną odprowadzającą ścieki i wody opadowe oraz na oczyszczalnie ścieków. Na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu wydatkowano 18,3%, w tym najwięcej na redukcję zanieczyszczeń.

Wydatki inwestycyjne na gospodarkę wodną w 2008 r. wyniosły 76,1 mln zł (tj. o 18,7 mln zł mniej niż w 2007 r.). Wśród nich największy udział miały wydatki poniesione na ujęcia i doprowadzenia wody (71,7%) oraz na budowę i modernizację stacji uzdatniania wody (14,7%).

Efekty rzeczowe uzyskane w wyniku przekazania w 2008 r. do użytku inwestycji ochrony środowiska i gospodarki wodnej to m.in.:

- sieć wodociągowa o długości 385,5 km,
- ujęcia wody o wydajności 7166 $\text{m}^3/\text{dobę}$,
- stacje uzdatniania wody o wydajności 5250 $\text{m}^3/\text{dobę}$,
- sieć kanalizacyjna (odprowadzająca ścieki) o długości 87,8 km,
- oczyszczalnie ścieków o przepustowości 5565 $\text{m}^3/\text{dobę}$.

WAŻNIEJSZE DANE O STANIE, ZAGROŻENIU I OCHRONIE ŚRODOWISKA W WOJEWÓDZTWIE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008
Powierzchnia ogólna ^a w ha (stan w dniu 1 I)	2417317	2417332
Grunty rolne wyłączone na cele nierolnicze w ha ^b	240	256
Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji i zagospodarowania w ha	5046	4865
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona:		
w tys. ha	1119,0	1119,4
w % powierzchni ogółem	46,3	46,3
Pomniki przyrody	2558	2591
Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w hm ³	135,2	143,6
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w hm ³	121,8	130,2
przemysł	31,5	30,2
rolnictwo i leśnictwo ^c	33,7	42,8
eksploatacja sieci wodociągowej	56,6	57,2
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzone do wód lub do ziemi w hm ³	66,2	66,3
w tym wody chłodnicze	16,3	16,2
ścieki wymagające oczyszczania	49,9	50,1
w tym oczyszczane w % wymagających oczyszczania	99,3	95,6
ścieki oczyszczane w hm ³	49,5	47,9
w tym:		
mechanicznie	0,6	0,3
biologicznie	9,9	8,9
z podwyższonym usuwaniem biogenów	39,0	38,6
ścieki nieoczyszczane w hm ³	0,3	2,2
w tym odprowadzane siecią kanalizacyjną	0,1	1,7
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem	71,7	72,2
Emisja z zakładów szczególnie uciążliwych w tys. t:		
pyłów	1,4	1,4
gazów (bez dwutlenku węgla)	9,9	9,5
Zanieczyszczenia z zakładów szczególnie uciążliwych zatrzymane w urządzeniach do redukcji w tys. t:		
pyłowe	41,1	83,9
gazowe (bez dwutlenku węgla)	0,1	0,2
Odpady ^d wytworzone w ciągu roku w tys. t	894,8	838,3
W % wytworzonych:		
poddane odzyskowi	87,4	80,7
unieszkodliwione	5,1	5,2
w tym składowane	0,6	0,7
Odpady ^d dotychczas składowane (nagromadzone) na składowiskach własnych na 1 km ² w tys. t	0,1	0,1
Odpady komunalne zebrane ^e :		
na 1 mieszkańca w kg	231	240
w tysiącach ton	329,7	342,5
Komunalne nieczystości ciekłe ^e wywiezione w ciągu roku w dam ³	865,7	1038,0
Odpady komunalne ^e zdeponowane na składowiskach w % zebranych	93,0	92,4
Wydatki inwestycyjne w mln zł:		
na ochronę środowiska	142,4	139,4
na gospodarkę wodną	94,8	76,1

a Według ewidencji geodezyjnej. *b* W trybie obowiązujących przepisów o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

c Obejmuje wodę zużytą do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych.

d Z wyłączeniem odpadów komunalnych. *e* Dane szacunkowe.